

NA STEZKY PRO VŠECHNY

Metodika bezbariérové průchodnosti naučných stezek
se zaměřením na **seniory**

HANA MARŠÁLEKOVÁ

MILAN MARŠÁLEK

© V roce 2017 vydala 01/14 ZO ČSOP „Natura, quo vadis?“
© 2017 Grafika LVICE
Vytisknuto na recyklovaném papíře. Tiskněte prosím na recyklovaný papír.
Autoři: **Hana Maršáleková** a **Milan Maršálek**
Kresba: **Eliška Surmová**
Fotografie: **Hana Maršáleková, Radek Borovička, Archiv 01/14 ZO ČSOP**
Odborné poradenství: **Kateřina Novotná**, Pražská organizace vozíčkářů, z. s.
a **Emilie Pecharová**, Fakulta životního prostředí ČZU v Praze

Jsme základní organizací celostátního Českého svazu ochránců přírody. Jsme zřizovateli turistického oddílu Mladých ochránců přírody Ginkgo a provozovateli místního EkoCentra v Domě na Praze 10. Naše organizace zaštiťuje dobrovolnou iniciativu občanů Naše Malešice působící v naší domovské čtvrti v Praze 10. Podílíme se též na praktické ochraně a údržbě chráněných lokalit na území Prahy.

Jednou z aktivit, o kterou se nám podařilo postupně rozšířit naši činnost, je budování a obnova naučných stezek. A turistika, výlety a naučné stezky mají být přístupné všem. Tímto materiálem se pokoušíme vhodně propojit EVVO se sociální oblastí. Proto voláme **Na stezky, pro všechny!!!**
www.nastezky.eu
www.natura-praha.org

Metodika je výstupem projektu **Na stezky, pro všechny!!!**, který podpořili:

Ministerstvo životního prostředí

Projekt nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

HA
GUE
GA
G

Hlavní město Praha

Slovo úvodem	4
1. Stručně o naučných stezkách hlavního města Prahy	5
2. Metodika bezbariérové průchodnosti naučných stezek na území hlavního města Prahy	6
2.1 Osoby s omezenou schopností pohybu nebo orientace	6
2.2 Cílové skupiny	6
3. Mapujeme bezbariérovou průchodnost	7
4. Hodnotíme bezbariérovou průchodnost pro seniory	8
4.1 Aspekty posouzení bezbariérové průchodnosti	8
5. Možnosti výstupů mapování bezbariérovosti	9
5.1 Vyhodnocení naučných stezek v Praze pro seniory	10
5.2 TIP na výlet pro seniory: <i>Počítáme s vodou</i>	11
5.3 TIP na výlet pro seniory: <i>NS Svatého Josefa v Malešicích</i>	12
5.4 Prezentace bezbariérové průchodnosti NS v Praze	13
6. Doporučení pro výlety se seniory	14
7. Zdroje informací	15
7.1 Použité a citované zdroje textu	15
7.2 Další doporučené tematické odkazy	15

SLOVO ÚVODEM

Naučné stezky v původním významu mají seznámit návštěvníky se zajímavými místy. Autoři je navrhuji podle svých znalostí a předpokládají, že ti, kteří stezku budou procházet, projdou ji bez větších problémů.

Pokud však budeme předpokládat, že na stezku se vypraví i návštěvníci s nějakým omezením pohybu nebo orientace, je nutno především posoudit průchodnost (a ovšem i bezpečnost) takové stezky. Ten, kdo stezku navrhoval, znal terén. To ovšem neznamená, že se podle jeho značek dokáží orientovat i ostatní. Jedním z největších problémů lidí s omezeným pohybem je sejít z bezpečné trasy a snaha ji v neznámém terénu najít.

Z velkého množství stezek je jen minimum vhodných skutečně pro všechny. Pokud však budou stezky podrobně zmapovány, není situace tak kritická. Často stačí změnit směr a vyhnout se tak většímu stoupání. Některé stezky jsou částečně obtížněji průchodné, to však neznamená, že je nelze absolvovat alespoň v některých částech. Tedy stezka, která je obtížně přístupná, může být po rozdělení na vhodné části docela dobře použitelná.

Lidé s omezením pohybu nebo orientace zvládnou často víc, než si jejich okolí připouští. Jsou zde ovšem rizika a omezení. Ta se vždy zvyšují v případě nedostatečné údržby stezek, za horšího počasí, a především u osamělých návštěvníků. Problémem, který se stále objevuje, je společné vedení naučné stezky a cyklotrasy, kde je nebezpečí kolize s rychle jedoucími cyklisty.

Na naučné stezky chodí lidé proto, že mají zájem o přírodu a historii. To ale znamená, že čas od času

sejdou kousek z cesty, aby se blíže podívali na skálu, rostliny nebo zvířata. Vysloveně nevhodná nebo nebezpečná místa by tedy měla být označena.

Stezky tvoří buď samostatný okruh, nebo vedou odněkud někam. V případě okružní trasy je návrat jednoduchý, v případě jednosměrné trasy je nutné počítat i s problémy. Od konce trasy musí být možnost dojít snadno ke stanici veřejné dopravy.

Problémem vždy zůstane stav stezek. Povrch se může změnit během velmi krátké doby. Vždy je tedy nutné počítat s tím, že se návštěvník bude muset vrátit. Ve spolupráci s veřejností by bylo vhodné právě na nově vzniklé problémy upozorňovat a mapě (podobně, jako je mapa sjízdnosti silnic.

V podstatě je nutné přehodnotit do budoucna síť naučných stezek. Místo stále nových se zaměřit na ty nejdůležitější a snažit se je zpřístupnit všem. Paradoxně tady nejde jen o lidi s omezením pohybu, ale i o mnohem lepší využití naučných stezek pro potřeby škol a výuky.

Karel Drábek

*autor publikace
Naučné stezky a trasy -
Praha a Středočeský kraj*

STRUČNĚ O NAUČNÝCH STEZKÁCH HL. M. PRAHY

Na území hlavního města Prahy se dnes nachází přibližně 50 naučných stezek o celkové délce přes 180 km s přibližně 500 bodovými informačními panely. V rámci projektu je veřejnosti předkládána informace o možnostech bezbariérové průchodnosti u 42 tras. Převážnou část naučných stezek jsme byli nuceni zařadit mezi trasy obtížně přístupné vzhledem k umístění v členitém přírodním terénu, mnohdy ve zvláště chráněných územích. Zvláště chráněnými územími prochází zhruba polovina naučných stezek a výlety jsou tak díky přítomným fenoménům atraktivní. Ale stále můžeme konstatovat, že je zde početné zastoupení stezek, na kterém je možno bezbariérové vycházky realizovat. Většinou s doporučeným doprovodem v závislosti na cílovou skupinu, zda se jedná o vozíčkáře, seniory nebo osoby doprovázející dítě v kočárku.

Přírodní stezky, které tvoří cca 2/3 z naučných tras, mohou osoby s omezenou mobilitou navštívit z větší části jen ve výjimečných bezbariérových úsecích. Naopak městské stezky, díky vhodnému povrchu, mohou osoby s omezenou mobilitou z většiny navštívit celé. Vytvoření přírodní naučné stezky bezbariérovým přístupem bude v dnešní době ve většině případů bohužel technicky nemožné. Protože je při realizaci nových naučných stezek třeba zvolit kompromis mezi atraktivností a bezbariérovostí, při návrzích doporučujeme uvažovat s možností realizace objízdných tras. Rozšíření sítě stezek pro osoby s omezenou mobilitou a vytvoření důstojných a příjemných podmínek pro návštěvu i přírodních tras je do budoucna prospěšná vize, která si zasluhuje i vzorové realizace.

Hanka Maršáleková

Český svaz ochránců přírody

METODIKA BEZBARIÉROVÉ PRŮCHODNOSTI NAUČNÝCH STEZEK NA ÚZEMÍ HL. M. PRAHY

Naučné stezky dnes patří mezi standardní infrastrukturu provázející cennými přírodními lokalitami. V hlavním městě Praze se v současné době nachází na pět desítek takovýchto tras. Touto metodikou dochází ke stručnému popsání doposud méně akcentované problematiky bezbariérové průchodnosti naučných stezek a k žádoucímu propojování environmentální výchovy a osvěty se sociální oblastí. Metodika vychází z výstupů bakalářské práce Hany Maršákové

Vyhodnocení bezbariérové průchodnosti naučných stezek na území hlavního města Prahy, která byla řešena na Fakultě životního prostředí ČZU v Praze. Výstupem vlastní práce je vyhodnocení průchodnosti pro vybrané citlivé skupiny obyvatel s omezenou schopností pohybu nebo orientace, stanovené na základě vyhlášky Ministerstva pro místní rozvoj ČR č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích, zabezpečujících bezbariérové užívání staveb.

2.1 OSOBY S OMEZENOU SCHOPNOSTÍ POHYBU NEBO ORIENTACE

„... tak, aby bylo zabezpečeno jejich užívání osobami s pohybovým, zrakovým, sluchovým a mentálním postižením, osobami pokročilého věku, těhotnými ženami, osobami doprovázejícími dítě v kočárku nebo dítě do tří let ...“ Vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích, zabezpečujících bezbariérové užívání staveb

2.2 CÍLOVÉ SKUPINY

Základní vyhodnocení proběhlo v rámci celého projektu pro tři posuzované cílové skupiny:

osoby na vozíku - **vozičkáři**,

osoby pokročilého věku - **senioři**,

osoby doprovázející dítě v kočárku či dítě do tří let - **rodiče s kočárkem**.

Tato dílčí metodika se věnuje skupině osob pokročilého věku, tedy **seniorům**.

MAPUJEME BEZBARIÉROVOU PRŮCHODNOST

Pokud máme jasno v tom, na jakém zvoleném území hodláme mapovat naučné stezky, je prvotním úkolem mapovatele prověřit aktuální počet a stav naučných stezek v daném území. Z důvodu společenské i fyzické dostupnosti pro cílové skupiny doporučujeme následující kritéria pro omezení počtu relevantních naučných tras:

- vzhledem k cílovým skupinám jsou relevantní pouze trasy s délkou do 10 km,
- posuzované naučné stezky nejsou zpoplatněné, vstup je bez časového omezení a na volbě návštěvníka,
- nepovinnou podmínkou je vzhledem k edukativní náplni tras také přítomnost bodových informačních panelů, ale již dnes je trendem tyto panely nahrazovat moderními technologiemi.

Během terénních prací je nezbytná standardní navigace GPS, která umožňuje zaznamenávat prošlou trasu. Díky nadmořským výškám lze ze záznamu evidovat také podélné sklon daných tras, nicméně na přesné měření sklonů tras je vhodné použít přístroj zvaný sklonoměr. Pro potřeby projektu byl laskavě zapůjčen z POV, z.s., jelikož se jedná o několikatisícovou položku.

V ideálním případě se mapování účastní 2 lidé – první obhospodařuje techniku, druhý pořizuje fotografickou dokumentaci a poznámky k dalším bariérám a mobiliáři (lavičky, odpadkové koše, pobytová místa, WC a další) na trase.

Terénnímu šetření v rámci projektu (prvotně jako zpracování bakalářské práce) byly podrobeny všechny naučné stezky na území hlavního města Prahy, které byly dohledány z dostupných knižních a internetových

zdrojů a evidovány k 31. 12. 2014. K vlastnímu zmapování došlo v letech 2015 – 2016. V roce 2017 došlo k prověření a verifikaci u 4 vybraných tras, na kterých proběhly vycházky s vozičkáři a seniory.

HODNOTÍME BEZBARIÉROVOU PRŮCHODNOST PRO SENIORY

Pro základní a rychlé vyhodnocení bezbariérové průchodnosti naučných stezek byla pro všechny hodnocené kategorie (vozíčkáři, senioři, rodiče s kočárkem) zvolena všeobecně známá semaforová signalizace. Tento hodnotící model je v současnosti využíván např. Pražskou organizací vozíčkářů, z. s., v dalších jiných metodických materiálech obdobného charakteru. Vedle hodnocení je doplněno i konkrétní doporučení pro osoby pokročilého věku.

**BARVA ČERVENÁ = NAUČNÁ STEZKA
OBTÍŽNĚ PŘÍSTUPNÁ** / Trasa není vhodná pro seniory bez turistického tréninku

**BARVA ORANŽOVÁ = NAUČNÁ STEZKA
ČÁSTEČNĚ PŘÍSTUPNÁ** / Trasa je doporučena pro zdatné seniory a seniorům obecně doporučena za použití vycházkových hůlek

BARVA ZELENÁ = NAUČNÁ STEZKA PŘÍSTUPNÁ / Trasa je přístupná pro méně zdatné seniory s vycházkovými hůlkami, určená pro seniory s doprovodem a doporučena pro zdatné seniory

4.1 ASPEKTY POSOUZENÍ BEZBARIÉROVÉ PRŮCHODNOSTI

Dle vybraných aspektů řadíme naučné stezky do příslušné kategorie bezbariérové průchodnosti. Při zařazování do kategorie přikládáme u seniorů nejvyšší váhu délce trasy, jejímu povrchu a reliéfu terénu, neboť výškové rozdíly jsou pro Prahu specifické. Důležité je také zohlednění klimatických podmínek - počasí (přítomnost bláta, haťové úseky mohou být za vlhka kluzké apod.), pozor musíme dávat také na překážky.

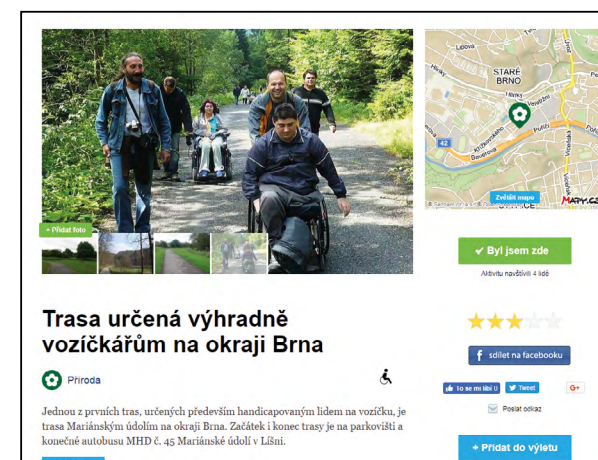
- **PŘEKÁŽKY:** řadíme mezi ně například schodiště, obrubníky a prahy
- **POVRCH:** rozlišovat můžeme zejména štěrk, udržovaný a neudržovaný mlat, travní porosty, panely, hatě, kamennou a zámkovou dlažbu, asfalt, beton
- **SKLONY TERÉNU:** přístupnost rozlišujeme sklony nad 8 %, do 8 %, do 6 %
- **DÉLKA TRAS:** do 10 km, do 8 km, do 6 km

ASPEKTY K POSUZOVÁNÍ BEZBARIÉROVÉ PRŮCHODNOSTI

přístupnost	překážky	povrch	sklon	šířka trasy	délka
obtížně přístupná	nad 5 cm	štěrk, neudržovaný mlat, travní porosty	nad 8 %	do 120 cm	do 10 km
částečně přístupná	do 5 cm	panely, hatě, kamenná dlažba	do 8 %	min. 120 cm	do 8 km
přístupná	do 2 cm	asfalt, zámková dlažba, beton, udržovaný mlat	do 6 %	min. 150 cm	do 6 km

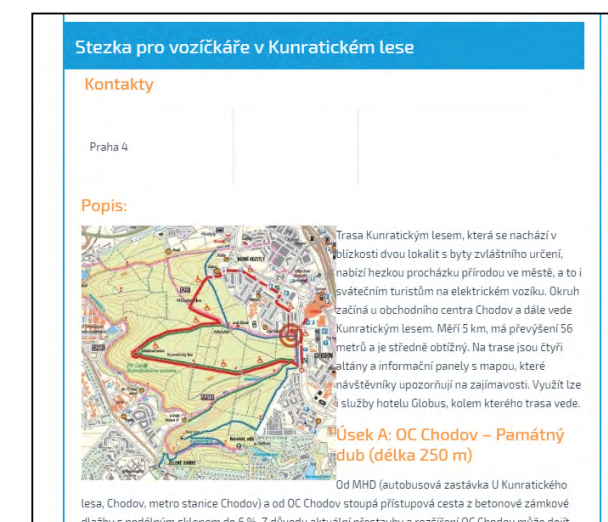

MOŽNOSTI VÝSTUPŮ MAPOVÁNÍ BEZBARIÉROVOSTI

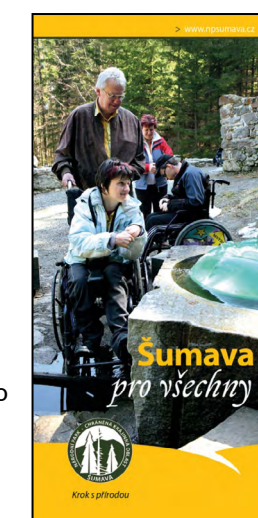
V Praze byla první bezbariérová **naučná stezka Prahy 13** otevřena v roce 2013. Druhou, a zároveň dosud poslední, bezbariérovou trasou na území hlavního města je **naučná stezka v Kunratickém lese**, otevřená v roce 2014.

S myšlenkou všeobecné dostupnosti naučných stezek přišel Klub českých turistů v roce 2009, kdy byla otevřena **první bezbariérová trasa v brněnském Mariánském údolí**.

Na rozšíření turistiky pro osoby s omezenou mobilitou se podílí Správa Krkonošského národního parku (KRNP). Díky projektu „**Krkonoše bez bariér**“ byly rozšířeny sítě stezek pro tyto návštěvníky. Mapováním průchodnosti k daným turistickým cílům vzniklo 22 bezbariérových tras, ke kterým byly vytvořeny mapové podklady s popisem a informacemi o nich. Tato data byla zveřejněna na internetových stránkách a v tištěné publikaci.

Mezi další regiony snažící se vytvořit vhodné podmínky pro turistiku osob s omezenou mobilitou, patří také turistický region Šumava. Správa NP a CHKO Šumava zmonitorovala, upravila a zpřístupnila 8 bezbariérových stezek. Následně byl vydán průvodce s názvem „**Šumava pro všechny**“.

V případě našeho projektu byla data získaná z terénních šetření podkladem pro další zákres do prostředí elektronické mapy, která posloužila jako vhodný podklad.

Vyhodnocení bezbariérové průchodnosti naučných stezek na území hl. m. Prahy je v současné době dostupné na internetových stránkách **www.nastezky.eu**, aktuální možnosti webové prezentace uvádíme v kapitole 5.4.

5.1

VYHODNOCENÍ NAUČNÝCH STEZEK V PRAZE PRO SENIORY

VYHODNOCENÍ BEZBARIÉROVÉ PRŮCHODNOSTI POSUZOVANÝCH NAUČNÝCH STEZEK PRO SENIORY					
naučná stezka	Praha	stav	naučná stezka	Praha	stav
NS Petřín	Praha 1	částečně přístupná	Fitness stezka u Vltavy	Praha 12	přístupná
NS Na vrchu Svatého Kříže	Praha 3	přístupná	NS Počítáme s vodou *	Praha 12	přístupná
NS Centrální park Pankrác	Praha 4	přístupná	Keltská stezka	Praha 12	obtížně přístupná
NS v Kunratickém lese	Praha 4	přístupná	NS Údolím Dalejského potoka	Praha 13	částečně přístupná
NS Prokopské údolí – Butovickým hradištěm	Praha 5	obtížně přístupná	NS v Praze – Stodůlkách	Praha 13	přístupná
NS Barrandovské skály *	Praha 5	přístupná	NS Dolní Počernice	Praha 14	přístupná
NS Sliveneckého mramoru	Praha 5	částečně přístupná	NS Historií Hostivaře	Praha 15	částečně přístupná
NS Oborou Hvězda	Praha 6	obtížně přístupná	NS Povodím Botiče	Praha 15	částečně přístupná
NS Housle	Praha 6	obtížně přístupná	NS Toulcův dvůr	Praha 15	částečně přístupná
NS Roztocký háj – Tiché údolí	Praha 6	obtížně přístupná	NS Problémy životního prostředí ve městě	Praha 15	přístupná
NS Stromovkou za poznáním	Praha 7	přístupná	NS Historií Horních Měcholup	Praha 15	částečně přístupná
NS Přírodním areálem Botanické zahrady Praha	Praha 7	částečně přístupná	NS Chuchelský háj	Praha 16	částečně přístupná
NS Košíčka	Praha 7	částečně přístupná	NS Řepy	Praha 17	částečně přístupná
NS Thomayerovy sady	Praha 8	částečně přístupná	NS Vinořský park – Satalická bažantnice	Praha 19	obtížně přístupná
NS MČ Praha 9 – jihovýchodní stezka	Praha 9	částečně přístupná	NS Vinoř – Jenštejn	Praha 19	obtížně přístupná
NS MČ Praha 9 – severozápadní stezka	Praha 9	částečně přístupná	NS ZŠ Stoliňská	Praha 20	přístupná
NS Svatého Josefa *	Praha 10	částečně přístupná	NS Klánovickým lesem	Praha 21	přístupná
NS Strašnice	Praha 10	přístupná	Lesní galerie aneb Tam a zpátky za zvířátky	Praha 21	přístupná
NS Milíčov	Praha 11	přístupná	NS MČ Praha-Běchovice	Praha 21	přístupná
NS Neleníme v zeleni	Praha 12	přístupná	NS Dubeč – Uhříněves	Praha 22	částečně přístupná
NS Modřanská rokle *	Praha 12	přístupná	NS Mýto	Praha 22	částečně přístupná

10

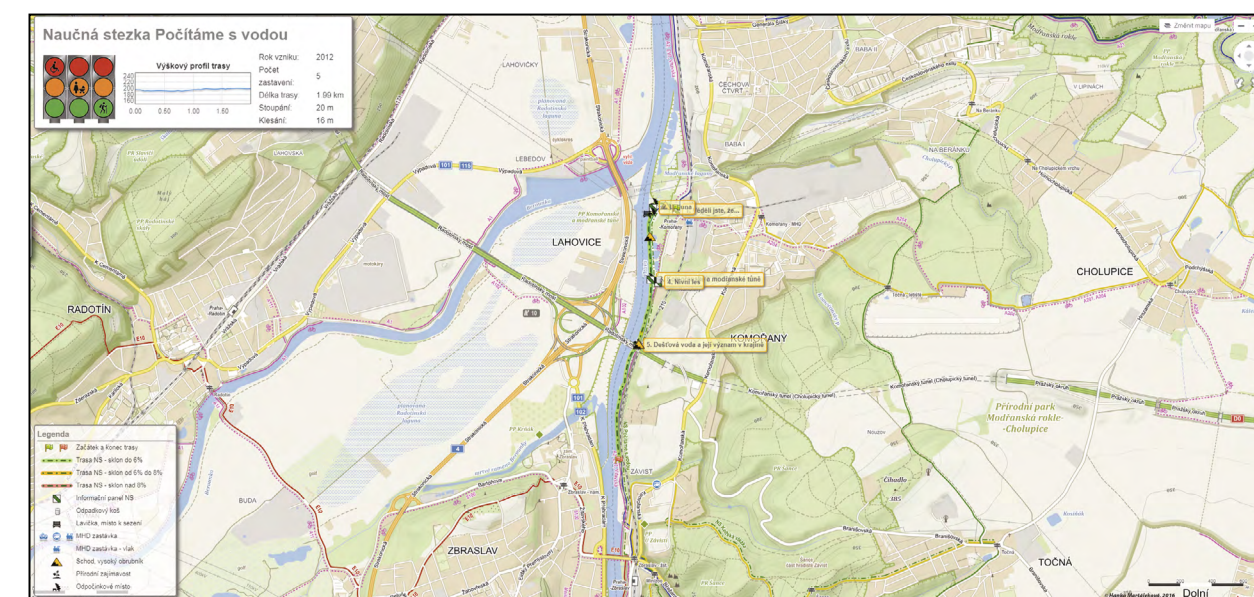
* Na těchto NS se konaly vycházky v rámci projektu a došlo zde k verifikaci bezbariérové průchodnosti

5.2

TIP NA VÝLET PRO SENIORY: POČÍTÁME S VODOU

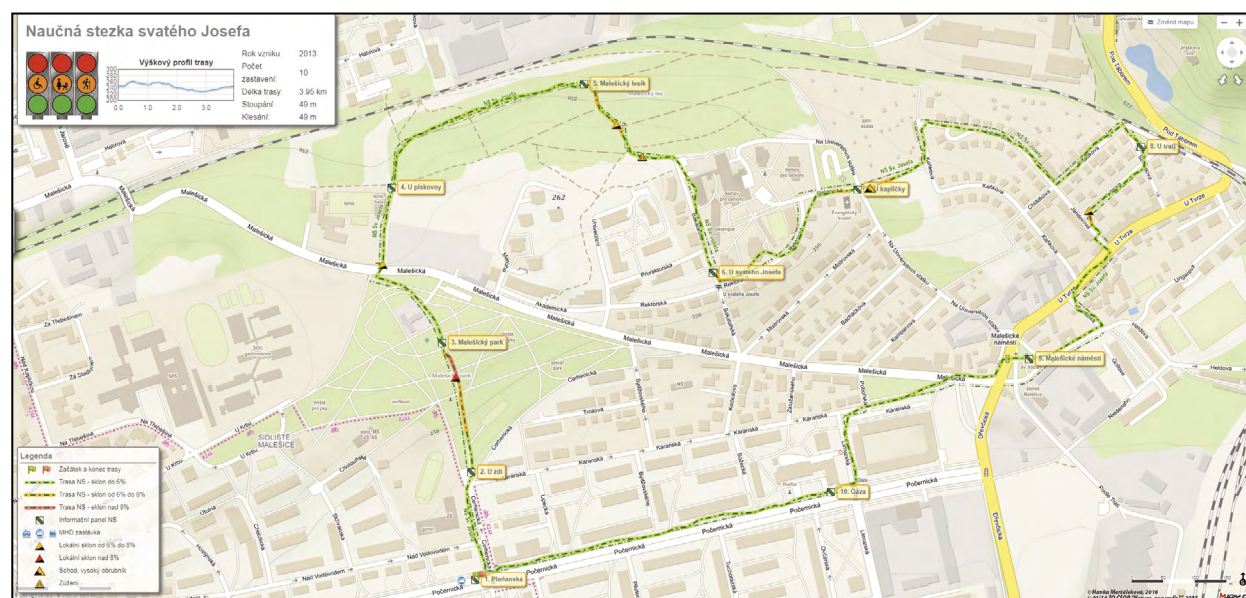
NAUČNÁ STEZKA POČÍTÁME S VODOU

vede rovinatým terénem podél Vltavy. Část přístupové trasy od MHD vede po in-line stezce bez jakýchkoli bariér. Stezka samotná vede po dlážděné cestě, nezpevněným terénem přes odpočinkovou louku a dále po kamenité navigaci břehu Vltavy. Průjezd celou stezkou kolovými prostředky (vozík, kočárek) nelze doporučit, nicméně k několika zastavení lze dohlédnout i z objížděné trasy po in-line stezce.

11

SVATÉHO JOSEFA V MALEŠICÍCH

Další praktická doporučení pro výlet na naučných stezkách z pohledu bezbariérové průchodnosti čtete hned o stránku dále!

A map showing the location of the fitness center (fitness středisko) and the railway station (Praha-Modřany zast.). The fitness center is marked with a green dot and labeled 'fitness středisko'. The railway station is marked with a red dot and labeled 'Praha-Modřany zast.'. The map also shows the road 'U Kina A21' and the 'Generála Štáry' road.

» mapový výstup bezbariérové průchodnosti

DOPORUČENÍ PRO VÝLETY SE SENIORY

- Při plánování výletu prostudujte mapu a ověřte si stav cest (opravy, sněhová pokrývka) na uvedených informačních centrech. Výlety pečlivě plánujte podle fyzické a psychické kondice nejslabšího člena skupiny.
- **S předstihem získajte informace o předpovědi počasí. Pozor na rozmary počasí – terén za mokra bývá o mnoho zrádnější. Nepodceňujte oblečení a doplňky proti dešti.**
- Počítejte s tím, že na cestě mohou projíždět i cyklisté, motorová vozidla nebo lesní technika.
- **Trasy vybírejte podle obtížnosti, na těžší si přiberte raději doprovod. Nepřeceňujte své síly a síly svého doprovodu.**
- Před výletem informujte přátele o předpokládané trase a časovém harmonogramu výletu.
- Pozor, podzimní mokré listí a kamení je velmi kluzké!
- **Dodržte směr plánované trasy a neuhýbejte z ní. Respektujte vyznačené stezky a zákazy vstupu.**
- Před cestou si zkontrolujte, zda je váš mobilní telefon zapnutý a nabitý. Uložte si základní kontakty. Mějte při sobě kontakt na dopravce (v případě skupinového výletu).
- **Respektujte časový harmonogram plánovaných skupinových akcí. Vezměte si občerstvení s sebou, restaurace v cíli cesty může být zavřená.**
- Plánujte výlety pro seniory s dostatečným předstihem. Senioři jen zdánlivě mají hodně času.

Vychází z Desatera rozumného vozičkáře, které sestavila Správa KRNAP

DOPORUČENÉ VYBAVENÍ NA TRASU

užívané léky	nepromokavá bunda, pláštěnka
kartička s názvem zdravotního omezení, informace o tom, jak pomoci v případě nouze	nabitý a zapnutý mobilní telefon s uloženými čísly na nejbližší příbuzné nebo personál domova pro seniory či zdravotnického zařízení
mapa	vycházkové hole (dle fyzické zdatnosti výletníků)

ZDROJE INFORMACÍ

7.1 POUŽITÉ A CITOVANÉ ZDROJE TEXTU

- ANTOŠOVÁ K., DRAHNÝ R., SKALKA M., 2010:** KRKONOŠE BEZ BARIÉR. Správa Krkonošského národního parku, Trutnov. Online dostupné zde: http://www.krnep.cz/data/Files/pages/krnap-krkonose-bez-barier-cz-lowres_1296200438365.pdf
- DVOŘÁKOVÁ L., ŠTEMBERK J., 2013:** ŠUMAVA PRO VŠECHNY! Správa NP a CHKO Šumava, Vimperk. Online dostupné zde: www.npsumava.cz/cz/1446/sekce/trasy-pro-vozickare
- MARŠÁLEKOVÁ H., 2016:** VYHODNOCENÍ BEZBARIÉROVÉ PRŮCHODNOSTI NAUČNÝCH STEZEK NA ÚZEMÍ HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY. Bakalářská práce, vedoucí doc. E. Pecharová, FŽP ČZU v Praze, Praha.
- MARŠÁLEKOVÁ H., PECHAROVÁ E., MARŠÁLEK M., 2016:** THE EVALUATION OF THE BARRIER-FREE PASSABILITY OF THE NATURE TRAILS OF CITY OF PRAGUE (Czech republic). In **FIALOVÁ J., PERNICOVÁ D., 2016:** Public recreation and landscape protection – with nature hand in hand... Conference proceeding. Mendel University Brno, Brno. Online dostupné zde: <http://www.utok.cz/node/300>
- PRAŽSKÁ ORGANIZACE VOZÍČKÁŘŮ, 2012:** INFORMAČNÍ ROZCESTNÍK PRO SNADNÉ PUTOVÁNÍ PRAHOU. MCU s.r.o., Český Krumlov.

7.2 DALŠÍ DOPORUČENÉ TEMATICKÉ ODKAZY

- DRÁBEK K., 2005:** NAUČNÉ STEZKY A TRASY, PRAHA A STŘEDOČESKÝ KRAJ. Dokořán, Praha.
- PRAŽSKÉ NAUČNÉ STEZKY HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY – www.prazskestezky.cz
- PRAŽSKÁ ORGANIZACE VOZÍČKÁŘŮ – PROJEKTY BEZBARIÉROVÉ PŘÍSTUPNOSTI – www.presbariery.cz
- ŠUMAVA PRO VŠECHNY!** – www.npsumava.cz/cz/1446/sekce/trasy-pro-vozickare
- KUDY Z NUDY – Poznávejte Česko bez bariér** – www.kudyznudy.cz/aktuality/borte-bariery.aspx

NA STEZKY PRO VŠECHNY

Metodika
bezbariérové průchodnosti naučných stezek
se zaměřením na **seniory**

HANA MARŠÁLEKOVÁ
MILAN MARŠÁLEK

www.nastezky.eu

© V roce 2017 01/14 ZO ČSOP „Natura, quo vadis?“

© 2017 Grafika LVICE

Vytištěno na recyklovaném papíře.
Tiskněte prosím na recyklovaný papír.